

Slovenská pošta vydala poštovú známku „250. výročie tereziánskeho školského poriadku“

Bratislava, 2. januára 2025

Slovenská pošta, a.s., dnes 2. januára 2025 vydala poštovú známku „250. výročie tereziánskeho školského poriadku“ s nominálnou hodnotou 2,70 €. Znáмка zachytáva málo známy oceľorytinový portrét cisárovnej Márie Terézie držiacej v ruke žezlo z rokov 1770 – 1790 vytvorený podľa predlohy významného francúzskeho portrétistu Josepha Ducreuxa (1735 – 1802).

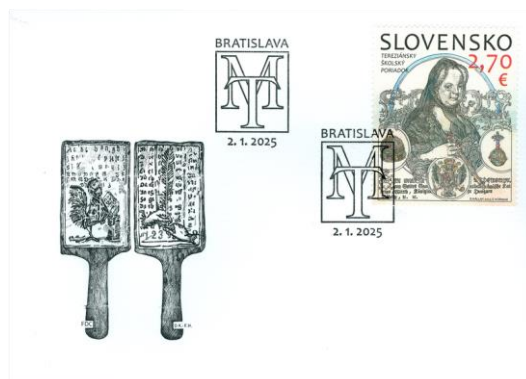

Portrét je doplnený o cisárske žezlo, ktoré drží Mária Terézia v ruke a ďalšie symboly moci – české panovnícke žezlo v podobe zlatého glóbu s krížom (vpravo) a uhorskou korunou (vpravo). Pod portrétom je habsburský erb s časťou nemeckého textu prevzatého z prvého vydania Všeobecného školského poriadku zo 6. decembra 1774, ktorého titulný list je spolu s figurálnou kompozíciou žiakov stvárnený na medzihárčí tlačového listu.

Poštová známka rozmerov 44,4 × 54,4 mm vrátane perforácie vychádza vo forme upraveného tlačového listu so 4 známkami. Znáмку vytlačila kombináciou ofsetu s oceľotlačou spoločnosť

Tiskárna Hradištko, s.r.o.

Súčasne s poštovou známkou bola vydaná obálka prvého dňa s pečiatkou FDC s dátumom 2. 1. 2025 a domicilom mesta Bratislava. Motívom FDC je forma jednoduchej pomôcky na výučbu čítania, nazvanej podľa zobrazenia kohúta „Kohútik“. Na podomácky vyrobenú drevenú doštičku sa z oboch strán nalepil hárok s abecedou, číslami a modlitbou Otčenáš. Slúžil ako jednoduchá forma šlabikára. Motívom pečiatky sú iniciály Márie Terézie - MT. FDC vytlačila technikou oceľorytiny spoločnosť Tiskárna Hradištko, s.r.o.

Kontakt

Mgr. Martin Guzi

hovorca, Slovenská pošta, a.s. e: guzi.martin@sposta.sk w: www.posta.sk

Autorom výtvarného návrhu poštovej známky, prítlače na FDC a FDC pečiatky je prof. Dušan Kállay, akad. mal. Autorom rytiny poštovej známky a rytiny prítlače na FDC je František Horniak.

Vláda cisárovnej a kráľovnej Márie Terézie (1740 – 1780) sa spája s mnohými reformnými krokmi. Tieto sa dotkli aj vzdelávania a školstva, ktoré začalo byť chápané ako politikum. Pred 250 rokmi, v decembri 1774, bol pre rakúsku (teda aj českú) časť habsburskej ríše po nemecky vydaný Všeobecný školský poriadok pre nemecké normálne, hlavné a triviálne školy v spojených cisársko-kráľovských dedičných krajinách (Allgemeine Schulordnung für die Deutschen Normal – Haupt – und Trivialschulen in sämtlichen Kaiser., Königl. Erbländern). O tri roky neskôr, v roku 1777, začal v Uhorsku platiť dokument Sústava výchovy a školského vzdelávania v uhorskom kráľovstve a k nemu pripojených provinciách, známy pod skráteným pomenovaním Ratio educationis.

Školské reformy Márie Terézie prvýkrát v histórii nášho územia zavádzali do školstva jednotné systémy platné samostatne pre rakúsku a uhorskú časť ríše. Znamenali prvý krok k jeho zjednoteniu a poštátneniu. Nariadenia stanovovali rozdelenie stupňov škôl na základný, stredný a najvyšší. V rámci základného školstva mali byť zakladané ľudové školy s počtom učiteľov a vyučovacími predmetmi určenými v závislosti od veľkosti ich sídiel a sociálneho postavenia detí. Vyučovanie na ľudových školách malo prebiehať v materskom jazyku, v ktorom sa začali pripravovať aj nové jednotné učebnice. Boli taktiež zavedené šesťročné gymnáziá a na ne nadväzujúce akadémie. Najvyšší stupeň vzdelávania predstavovala univerzita. Prvýkrát sa v súvislosti s tereziánskymi školskými reformami spomína aj slovo školopovinnosť. K jej dôslednému naplneniu smerovala ešte dlhá cesta.

Na známke je zachytená panovníčka Mária Terézia na sklonku svojej vlády so symbolmi moci – českým kráľovským jablkom, uhorskou korunou a žezlom. Rukou sa opiera o štátny znak v podobe, v akej sa objavil na tlačenom vydaní Všeobecného školského poriadku.

Motívom FDC je forma jednoduchej pomôcky na výučbu čítania, nazvanej podľa zobrazenia kohúta „Kohútik“. Na podomácky vyrobenú drevenú doštičku sa z oboch strán nalepil hárok s abecedou, číslami a modlitbou Otčenáš. Slúžil ako jednoduchá forma šlabikára.

Mgr. Miroslava Slezáková, PhD.

Kontakt

Mgr. Martin Guzi

hovorca, Slovenská pošta, a.s. **e:** guzi.martin@slposta.sk **w:** www.posta.sk